

Jona

Jonagöreñ kezapqetok keu Jim-asa-asahi

Buk kianön kezapqetok keu murutnji akzap. Mi Jonagörap denöwe asuhuyöhi, miangöt kösohotnji akzap. Anutunöñ keu kewö jim kutum wangiyök: Gi mönö Asiria kantrigöt siti bohonñi qetnji Niniwe miangöreñ anda urukungukunju nup meman. Asiria yeñön kahasililini ketaunji ahöiga Israel yeñön kerök miengörap kömumbepukörap kenğötñini möta malget. Anutunöñ Jona mewö jim kutum wangiyökmö, yañön mi esapköba qetala Anutugöt koleknöñ miangöreñ anmamgöt tököyök. Mi kewögörap tököyök: Anutunöñ siti mi ayuhumangöt galöm meme keu jiyökmö, yañön miangöt dop ölña akñapkö qahöp möt köhöiyök.

Jonanöñ tököba qetaliga lömböt öngöngöñi qakñe öngögetka miangöt andöñe nanñi imbi-imbiñi memba et ala tem köla anök. Anda urukungukunju nup meiga Niniwe sehisehiñi yeñön urunñi ölñap melenget. Miangörap Anutugöt urunñan amöriiga qahöp ayuhum engiyök. Miangörap Jonagöt urunñan böliba kömbuhiba nanñak kömumangöt mörök. Kiñ kunöñ yambu 782-753 bifo Kraist galömñina maliga Jonanöñ nalö miangöreñ nupñi meyök. Mirinji Gat Hefer mi Nazaret kösutñe, 5 kilomita anangö dop. Niniwe mi köröwen, 500-600 kilomita anangö dop.

Könañgep Israel yeñön nanñinak kezapqetok ambazip yeñgöreñ keu möta kude tem kölgetka

Anutunöŋ jiiga Asiria yeŋön kaba enġuba enġuaŋġötketka mewö nanŋini kinkinŋini mi mosötket. Buk kianŋön Anutugöt könäŋi yahöt kewö kondelġap: Körek neŋön Anutugöt jitsihitŋi törörök tem kölbinanġöt dop akzin. Mewö qahöp akzin ewö, lömbötnöŋ mönö ölnap qaknine öngömap. Könäŋi bohonŋi kun mi ak-kömükömu aka urujöpak. Yaŋön nanŋi kerök kambuŋi Asiria yeŋgöt ŋiŋisöndokŋini mewöyök mosöta ayuayuhunöhök meköm enġimapköt kapan kölakzap. Likepŋi bölöŋi qakŋine öngöbapuköt möt köhöiba urunini melenġingöt kuŋgum neŋgimakzap.

Buk kianġöt bahöŋi bohonŋi 4 mi kewö:

- 1) Anutunöŋ Jona oholiga yaŋgiseŋ ahök. 1.1-17
- 2) Jonanöŋ uruŋi melenġa söranöhök lolohoyök. 2.1-10
- 3) Jonanöŋ Niniwe könagesö uruŋini kuŋguyök. 3.1-10
- 4) Uruŋini melenġetka Anutunöŋ ak kömum enġiyök. 4.1-11

Jonanöŋ Kembu qetala mömölaköyök.

¹ *Israel mianġöreŋ Kembangöreŋ keu mi Amitaigöt nahönŋi Jona yaŋgöreŋ kewö asuhuyök:
² “Asiria kantrigöt siti ketauŋi Niniwe mi wehön kotkotŋe ahöza. Yeŋön bau jegömöl aka bölöŋamŋini memba malakze. Mianġöt keu mi nöŋgöt jemesoholne öngöiga mötzal. Mianġörap göŋön möp wahöta eu anda nöŋgöt buŋa keuni jiba mianŋön uruŋini kuŋguman.”

* 1:1: 2 Kiŋ 1 4.25

³ Mewö jiyökmö, Jonanöŋ möp Kembugöt jemesoholŋeyök ölöŋ köla wehön gegenē göröken an-mangörap wahörök. Wahöta miri qetŋi Jopa (Jaffa) mianğoreŋ geba waŋge kun miwikŋaiba “Ölöp yembuk Tarsis mire Spein kantrinöŋ an-mam,” jiba köna söŋgöronji memba waŋgenöŋ öŋgöyök. Mewö öŋgöba Kembugöt jemesoholŋeyök mömölaköba anök.

⁴ Mewö anökmö, Kembunöŋ möp luhut köhöikŋi melaii köwetnöŋ anda qeiga siridimbom ketaunji asuhuiga waŋgenöŋ mianğörap jömgömangöt ahök. ⁵ Mewö aiga waŋge börö azi yeŋön kenğötŋini möta nanŋini bemurupŋinaŋgöt dop nanjök nanjök köuluköm enğiget. Mewö aka waŋgenöŋ amğömapkörap mianğöt inap yuainji mi körek gilgetka köwetnöŋ gem teköyökmö, Jonanöŋ waŋge dutŋaŋgöt uruŋe geba mianğoreŋ öl köla gaun lömbötŋi ahöyök.

⁶ Mianğoreŋ ahöiga waŋge galömŋan yaŋgöreŋ kaba kewö jiyök: “Gi möp wuanöŋgörap ki gaun ahözane? Möp wahöta nangi bemgi qeta köulukönöŋga yaŋön mötmörim neŋgiiga kude ayuhubinak.” Mewö jiyök.

⁷ Mewö jiiga sutŋine kewö jiget: “Ayop möp kaget! Nini möp unju qeba azi dagöt siŋgisöndökörap ayuayuhu ki neŋgöt qaknine öŋgözawi, mianğöt könaŋi mewö miwikŋaibin.” Mewö jiba unju qegetka Jonanöŋ asuhuyök. ⁸ Asuhuiga jiget kaiga kewö qesim waŋgiget: “Ayuayuhu ki mi dagöt siŋgisöndökörap aka neŋgöt qaknine öŋgözawi, gi möp mianğöt könaŋi jinöŋga mörin. Gi wanat nuwa memakzan? Gi waniŋeyök

kazan? Göhörenj kantri mi waniŋe aiga göhörenj könagesöurupki mi waniŋe malje?”

⁹ Mewö qesim wanŋigetka kewö melenök: “Ni Israelgöt Hïbru azia akzal. Ni Kembu, Suepkö Anutuŋi waikŋi memba möpöseimakzal. Yaŋön köwet aka gölme örönŋi miwikŋaim etkiyök. ¹⁰ Yaŋön börö osikosibuk niŋgiiga nöŋön mi tököba Kembangöt jemesoholŋeyök ölöŋ köla kazal.”

Mewö melenŋiga azi yeŋön mi möt yaköba gwötpuk awöwöliba kewö jiba jim wanŋiget: “Ye! Gi möp wuanöŋgörap mewö akzane?” ¹¹ Köwet mi toroqeba bölim köhöiba ahöyök. Mianŋörap yeŋön kewö qesim wanŋiget: “Nini möp denöwewö ak gihiinga köwetnöŋ giŋ qebawak?”

¹² Mewö qesim wanŋigetka yeŋgörap kewö melenök: “Siridimbom ketauŋi kianön möp nöŋgörap aka enŋöt qakŋine öŋgöba qezawi, nöŋön mi ölöp mötzal. Mianŋörap iŋini möp nömimba köwetnöŋ gilgetka gemam. Gilget gebiga köwetnöŋ ölöp giŋ qemap. Mewö jizal.”

¹³ Mewö jiiga börö azi yeŋön töndup wange kunbuk gölme oronŋe anŋotmapkörap lökuatnöŋ nanŋöbingöt qeba qegetmö, köwetnöŋ bölim teköyöhanŋörap aka mi osiget. ¹⁴ Osiba Israelgöt Kembuŋi yanŋöt qeta köuluköba kewö jiget: “O Kembu, gi nangak keu jitkahöt dop mi wuatangöba yuai ki akzan. Mewögörap Kembu, azi kianön kömumapkörap aiga mianŋörap nini kude ayuhum neŋgiman. Sepŋanŋöt keuŋi mi neŋgöt qakŋine kude alnöŋga öŋgömap. Keu mi ölnap.”

¹⁵ Mewö köuluköba anda Jona memba gilgetka köwetnöŋ geyök. Geiga köwetkö kukŋan ösumok

bököiga giŋ qeyök. ¹⁶ Giŋ qeiga azi yeŋön Kembugörap euam awöwöliba naluk ketauŋi ala Kembu jöwöwöl ohom waŋgiba keuŋini kewö jöhöget: “Nini möp Kembugöt keuŋi tem köla kude qetalbin.”

¹⁷ *Jonanöŋ köwetnöŋ geiga Kembunöŋ söra ketauŋi kun melaiiga anda Jona gwahörök. Gwahoriga söra mianŋöt uruŋe sunŋem silim karöbut ahöba malök. Mewö.

2

Jonanöŋ gajugaju kömgokŋe ahöba köuluköyök.

¹ Jonanöŋ söra uruŋe ahöba Kembu Anutuŋi köuluköm waŋgiba kewö jiyök: ² “Nöŋön wahöjalin uruŋe Kembu köuluköm gihibiga göŋön ölop keuni mötzan.

Ni unem senjom kömgokŋe ahöba uleralga göŋön ölop uletni mötzan. ³ Göŋön köwet röndum ketauŋe tötal niŋginöŋga gezal.

Göŋön köwet söŋsöŋauŋaŋgöt dutŋe tuapkönöŋ eralga göulu ketauŋan esuhum niŋgizap.

Göhöreŋ qölqöl-söutsöt pakpak mi musulungöm niŋgizap.

Göhöreŋ siri pakpak mi qeba turuba nem ulahöm niŋgizap. ⁴ Mia möta kewö mötmörizal:

Göŋön ni göhöt jemesoholgeyök közöl niŋginöŋga maljal. Mi töndup nöŋön möp kunbuk göhöreŋ jöwöwöl jike kömbukŋe göröken jenan ubi anma. Mi kunbuk kude ekileŋahak kun. ⁵ O aka omanjaret mi

nöŋgöt qakne öŋgöba turum niŋgim teközap.

Röndumnöhök möp liliköm niŋgim teközap.

* **1:17:** Mat 1 2.40

Köwetköt kumburereŋi mianŋön möp nöröp jupni köpeiba esuhuzap. ⁶ Ni kundunŋgöt rōndaŋ kōnaŋgöt dop yuhuyangōreŋ eral. Rōndaŋgöt botŋi mianŋön möp nōŋgöt qakne jōhōm qōzōŋda jōhōm qōzōŋ kōhōizap.

Yuhu maljalmö, o Kembu Anutuni, göŋön möp neka rōndaŋ dutŋeyök kunbuk örōm niŋginōŋga malmalnōŋ kotmam. ⁷ Nōŋgöt malmalnan qahōwakŋamgöt aiga nōŋön nalö mianŋōreŋ Kembu, gi mötmörim gihibiga köuluknan öŋgōba göhöt Suep jike kömbukŋe euyangōreŋ öŋgōba göhöreŋ aŋgotmap. ⁸ Ambazip kopa-bemlopion omani göda qem enŋimakzei, yeŋön mewö aka kalem mōriam Tonŋi gi andö guhumakze. ⁹ Andö mewö guhumakzemö, nōŋön möp möpömöpōsei löŋet omsa köla naluk ala jōwōwöl ohom gihimamgöt mötzal.

Nōŋön yuaigöt keuŋi jim jōhōzali, mianŋöt dop möp ak sorokōmakŋam.

O Kembu, gi mohotnōŋ nōŋgöt malmalnaŋgöt bohoni jōhōmamgöt kōhōizan. Keu mi öŋŋap.”

¹⁰ Mewö köulukōm tekōiga Kembunōŋ möp söra mi jim kutum waŋŋiiga kaba kota Jona loŋniga gölme oronŋe erök. Mewö.

3

Jonanōŋ Anutugöt nup mi Niniwe uruŋe meyök.

¹ Gölme oronŋe eriga Kembugōreŋ keu ki mi kunbuk Jonagōreŋ asuhuyök: ² “Göŋön möp wahöta siti ketauŋi Niniwe mianŋōreŋ anda buŋa keu gihimami, mi jiba uruŋini kuŋguman.” ³ Keu

mewö asuhuiga Jonanöŋ wahöta Kembangöt keu jit tem köla Niniwe anök. Niniwegöt dopŋi mi kewö: Gi göraneyök könahiba anda malnöŋga wehön karöbut teköiga likepŋe endu angotman.

⁴*Jonanöŋ könahiba siti uruŋe anda maliga wehön mohot teköiga buŋa keu qeta kewö jiyök:

“Wehön 40 kun ahözap. Mi teköiga Niniwe siti kianön möp melenŋi gemap.”

⁵Keu mewö qeta jiiga Niniwe könagesö yeŋön Anutugöreŋ keu möt nariba uruŋini melenŋa nene siŋgi malbingöt nalö ala jim köhöiget. Mi jim köhöiba ambazip ketauŋi moröŋi yeŋön lökŋanök imbi melenŋöt samot meget silenŋine öŋgöiga kau ariget.

⁶Mewö aketka miangöt buzup keuŋi mi Niniwegöt kiŋ (praim minista) yanŋöreŋ angorök. Angoriga möta jakömbuak dum tatatŋeyök eta malukuŋi köteköba samot memba at-turuba kau utuba ariba tarök.

⁷Tata jim kutukutu kewö aliga Niniwe siti dop köl teköba anök: “Inŋini möp kiŋ aka jembonurupŋi yeŋgöreŋ jim kutukutu ki mötme: Kunŋan kun möp nene kuluj kude nemap. Ambazip me bau kuruk-lama bulmakau-iŋini nene kuluj kun nemegöt kude möt enŋime.

⁸Nene siŋgi mewö mala samot mem teköba Anutu köhöikŋanök sahöt köuluköm wanŋiba nanŋök nanŋök könaŋamŋini bölöŋi aka ambazip ayuayuhu böröŋini töwötpuk meget ahözawi, mi möp andö qem teköba mosötme.

⁹Mewö ahinga Anutugöt uruŋan kunbuk eriga wösöŋi möt neŋgiba kukŋangöt könöpŋi qeraköba

* **3:4:** Mat 1 2.41; Luk 1 1.32

siŋgisöndoknini mosötpawak. Mi mosöriga kude ayuhubinak. Mewö jizin.”

¹⁰ Mi möt asahiba könaŋamŋini bölöŋi andö qeba uruŋini melengetka Anutunöŋ ahakmemeŋini mi eka wösöŋi möt enŋiba mötmöŋi liliŋgöiga siŋgisöndokŋinaŋgöt likepŋi melen enŋimapkö ahöhi, mi mosörök. Uruŋan mewö eriga kude mem bölim enŋiyök. Mewö.

4

Jonanöŋ tembula irimŋi seholidyök.

¹ Mewö asuhuyökmö, Jonanöŋ mianŋöraŋ urubölö ketauŋi möta irimŋi seholidyök. ² *Irimŋi seholidyöga Kembu ulet waŋgiba kewö jiyök: “Aek Kembu, gi ak-kömukömugöt bemŋi mala ölop neŋgehorimakzan. Göhöreŋ kuki mi öŋsöŋ aiga kalem möriamgi mi önöŋi qahöp ahöza. Mewö urugi zölaŋ amöröiga wösögi möta könagesö kun mem bölöm enŋimamgöt kude mörakzan. Mia nane gölmenöŋ mala lök möt yaköba jiali, mia ölum guhuza me qahöp? Könaŋi mewögöraŋ aka nalö mianŋöreŋ Tarsis anmam jiba ösumok mömölaköba anda malal. ³ *Merak malmalgöt tököba kömupköt möralga ölöwakzap. Mianŋöraŋ Kembu, göŋön möp malmalni döli noaŋgötnöŋ. Keu mi ölaŋap.”

⁴ Mewö ulerökmö, Kembunöŋ kewö melen waŋgiyök: “Jona, gi ak-kömukömugöraŋ irimseŋewöl mötzani, mi dop köljaŋ me qahöp?”

⁵ Mewö jiiga Jonanöŋ siti mosöta eta wehön kotkotŋe göröken anda köna töwokŋe endu kouw

* **4:2:** Eks 34.6 * **4:3:** 1 Kiŋ 19.4

qeba mianğöt aumņe tarök. Tata sitigörap mewö me mewö asuhumawi, mi ekņamgörap uba tarök.

⁶ Mewö tarökmö, Kembu Anutunöņ Jona uruölöwak ak waņgimamgörap jiiga ölnölun kun asuhuba köriba kota Jonagöt nöröpņi aum köl waņgiyök. Aum köl waņgiiga ölnölungörap uruölöwak ketauņi möta tarök. ⁷ Tata suņgem kun ahöiga miri gianņiga mianğöreņ Anutunöņ taröņ kun melaiiga kaba ölnölun mi yöhöröngöiga sinņi soholiyök. ⁸ Wehönöņ koriga Anutunöņ jiiga luhut könöpņambuk kötökņi mi miri jeņi kotkotņeyök qeiga wehön jeņan nöröpņe qei qei uruņi öngöba duhuiga kömumamgöt möt teköba köuluköba kewö jiyök: “Nöņön malmalgöt tököba kömupköt möralga ölöwakzap. Keu mi ölna.”

⁹ Mewö jiyökmö, Anutunöņ Jonagörap kewö jiyök: “Gi ölnölungörap irimņi seholidzawi, mi dop kölĵap me qahöp?” Mewö jiiga kewö melen waņgiyök: “Irimni seholidzawi, mi möp dop kölĵawa. Nöņgöt irimsesewölni mi ketauņi aiga urunan kude amörimap. Mianğörap ölop kömumam. Keu mi ölnap.”

¹⁰ Jonanöņ mewö jiiga Kembunöņ kewö jiyök: “Gi ölnölungöt böröņi kun kude memba mi kunde galöm kölnöņga köriyök. Mi suņgem mohotkö uruņe asuhuyök aka suņgem mohotkö uruņe soholiba kömuyök. Töndup göņön nangak yuai omanĵi mewöņi mianğörap sahöta waimanĵat mötzan.

¹¹ Mewö aiga nöņön möp denöwögörap siti ketauņi kianğöt könagesöņi yeņgörap waimanĵat kude mötpileņak? Mianğöt uruņe morö namande 1 20.000 (handöt twenti tausen) jaņgö mi oņgöta

maljei, mi ölpnangöt aka bölöngangöt könanjiri kude möt kewöt etkimakzei aka bau kuruk yuai mi tok gwötpuk malje. Mi ambazip ketaunji yembuk mohok mem bölim engibilembukörap nöön möp sihimnan Niniwe engehorizal.” Mewö.

Burum-Mindik Bible
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Somba-Siawari language of Papua New Guinea,
also called the Burum Mindik language.
Sampela hap Buk Baibel long tokples Burum Mindik
long Niugini

Copyright © 1992, 2002 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Burum-Mindik or Somba-Siawari (Somba-Siawari or Burum-Mindik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c0871260-68cc-5a50-953f-52200e105d1e